

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาเป็นสมบัติที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดหรือความต้องการของคนต่อผู้อื่น ภาษาที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในโลกนี้ล้วนมีลักษณะต่างกันออกไป นักภาษาศาสตร์ได้ทำการศึกษาภาษามาเป็นระยะเวลาช้านาน และพบว่า เราสามารถจำแนกภาษาออกเป็นตระกูล (family) ต่าง ๆ ได้ โดยยึดถือเอาความต่างของภาษามาเป็นเกณฑ์ในการจำแนก เช่น นักภาษาศาสตร์ได้จำแนกภาษาที่ใช้พูดกันในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกเป็น 5 ตระกูล คือ ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ภาษาตระกูลจีน - ทิเบต (Sino-Tibetan) ภาษาตระกูลไท (Tai) ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน (Hmong-Mien) หรือม้ง-เย้า (Hiao-Yao) และภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน (Austronesian) เป็นต้น

ภาษาทุกภาษาล้วนมีวิวัฒนาการอันยาวนานมาแต่อดีตกาล และเป็นที่อมรับกันว่า ภาษาโดยทั่วไปที่มนุษย์ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันนั้นย่อมไม่มีสภาพบริสุทธิ์โดยสิ้นเชิง หมายความว่าภาษาหนึ่งจะต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของภาษาอื่นเจือปนอยู่ไม่มากก็น้อย ในกรณีที่พบว่าภาษาหนึ่งมีคำจำนวนหนึ่งคล้ายคลึงกับคำในอีกภาษาหนึ่ง อาจเป็นไปได้ว่าภาษาแรกมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับภาษาที่ 2 หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาษาทั้งสองนั้นสืบทอดมาจากภาษาดั้งเดิมเดียวกัน หรือมีฉะนั้นก็อาจเป็นไปได้ว่าภาษาทั้งสองมีคำของกันและกันไปใช้ซึ่งถือว่าการสัมผัสภาษา (language contact) ขึ้น ในประการหลังนี้ ภาษาทั้งสองนั้นอาจเป็นภาษาที่ร่วมเชื้อสายกัน หรือเป็นภาษาต่างตระกูลกันก็ได้ นอกจากนั้นแล้วอาจเป็นไปได้ว่าภาษาทั้งสองนั้นต่างก็ยืมคำมาจากภาษาอื่นซึ่งเป็นภาษาที่ 3

ภาษาไทยถิ่นใต้อันหมายถึงภาษาไทยถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ของ 14 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยก็เป็นอีกภาษาหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสภาษา กล่าวคือ ในเบื้องต้นผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ามีคำส่วนหนึ่งในภาษาไทยถิ่นใต้ที่ไม่ปรากฏว่ามีใช้ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นภาษาไทยมาตรฐาน และมีแนวโน้มว่าคำเหล่านั้นเป็นคำที่ืมมาจากภาษาอื่น ทั้งนี้เพราะเมื่อนำคำดังกล่าวไปตรวจสอบกับภาษาตระกูลภาษาอื่น ๆ ไม่พบว่ามีคำเหล่านั้นอยู่ ดังนั้นในการศึกษาวิชา 141757 สัมมนาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ (Seminar in Ethnolinguistics) เมื่อภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2534 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคำกลุ่มดังกล่าวนี้ และได้เขียนเป็นภาคินพนธ์เรื่อง คำอืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ เนื่องจากค้นพบว่าคำที่ศึกษาเป็นคำอืมภาษาเขมร ในการศึกษาครั้งนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมคำอืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้จำนวน 288 คำ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1. เป็นที่เชื่อได้ว่ามีคำอืมภาษาเขมรอยู่จำนวนหนึ่งในภาษาไทยถิ่นใต้ 2. คำอืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ส่วนใหญ่เป็นคำ 1 พยางค์ แม้ว่า คำเขมรปัจจุบันที่สัมพันธ์กับคำอืมนั้น ๆ จะเป็นคำหลายพยางค์ก็ตาม 3. คำอืมภาษาเขมรในภาษาชาวไทยถิ่นใต้มีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกับคำในภาษาไทยถิ่นใต้มากกว่าคำภาษาเขมรปัจจุบันเช่น คำอืมภาษาเขมรทุกคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงควบกล้ำจะเป็นเสียงควบกล้ำที่มีอยู่ในระบบเสียงของภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งสิ้น แม้ว่าคำเขมรปัจจุบันที่สัมพันธ์กับคำอืมนั้น ๆ จะมีพยัญชนะต้นเป็นเสียงควบกล้ำซึ่งมีลักษณะที่ต่างออกไปก็ตาม ในเรื่องเสียงสระพบว่าเสียงสระของคำอืมภาษาเขมรก็มีระบบเสียงเหมือนภาษาไทยถิ่นใต้ ในขณะที่สระในคำภาษาเขมรปัจจุบันที่สัมพันธ์กันนั้นมีลักษณะต่างออกไป

ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ผู้วิจัยได้ศึกษาคำอืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้เพิ่มเติม โดยได้เขียนเป็นภาคินพนธ์ในรายวิชา 141755 สัมมนาภาษาศาสตร์เอเชียอาคเนย์ (Seminar in Southeast Asian Linguistics) การศึกษาเพิ่มเติมนี้ทำให้มองเห็นรายละเอียดเพิ่มขึ้น เช่น ในเรื่องของเสียงพยัญชนะนั้นพบว่า เสียงพยัญชนะในคำอืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้สัมพันธ์กับเสียงพยัญชนะในภาษาเขมรดังนี้

<u>เสียงในคำฮิมเขมร</u>	<u>เสียงในคำเขมรปัจจุบัน</u>
ts-	tr-, cr-
ph-, th-, ch-, kh-	p-, t-, c-, k-
s-	sr-
l-	r-
-n	-ŋ, -l, -r
-t	-c
-ʔ	-h

สำหรับในเรื่องสระนั้นพบว่าสระในคำภาษาเขมรปัจจุบันมีความหลากหลายมากกว่าในคำฮิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีการแยกเสียงสระ (vowel split) ในภาษาเขมร ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะน้ำเสียง (register) ที่มีนัยสำคัญทางภาษา แต่ในการศึกษาเพิ่มเติมนี้ ผู้วิจัยยังไม่ได้วิเคราะห์เสียงสระอย่างลึกซึ้ง เพราะเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการศึกษามาก จึงเด็งเห็นว่าจะได้ทำการศึกษาเสียงสระอย่างละเอียดถี่ถ้วนในการวิจัยนี้ต่อไป

เมื่อได้จำแนกประเภทของคำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้พบว่าภาษาไทยถิ่นใต้ฮิมคำกริยามากที่สุด รองลงมาได้แก่คำที่ใช้เรียกชื่อเครื่องมือเครื่องใช้ คำนามทั่วไป คำกริยาวิเศษณ์ คำเรียกชื่อพืช คำเรียกชื่อสัตว์ คำเดือนเสียงธรรมชาติ และคำคุณศัพท์ตามลำดับ

ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าคำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้เพิ่มเติม และได้เขียนเป็นบทความขึ้น การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษานำร่อง ผลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสามารถมองเห็นแนวทางในการศึกษาคำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ในเชิงข้ามสมัย (diachronic studies) อีกแง่มุมหนึ่ง กล่าวคือผู้วิจัยพบว่าเสียงของคำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ ตรงกับเสียงที่สะท้อนให้เห็นจากรูปเขียนของภาษาเขมรโบราณ และรูปเขียนของภาษาเขมรปัจจุบัน แต่เสียงของคำเขมรปัจจุบันกลับต่างออก

ไป คือไม่ได้ออกเสียงตรงตามที่เขียน

ปรากฏการณ์เช่นนี้ ทำให้สามารถคาดเดาได้ว่าภาษาไทยถิ่นใต้ได้ยืมคำเขมรเข้ามาตั้งแต่สมัยเมื่อคนเขมรออกเสียงคำนั้น ๆ ตรงตามรูปเขียน และภาษาไทยถิ่นใต้ก็ยังรักษาลักษณะการออกเสียงแบบเก่าดังกล่าวไว้จนถึงปัจจุบัน แต่ในส่วนของภาษาเขมรนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงเสียงไปจากเดิมจนถึงทำให้เสียงต่างออกไปจากรูปเขียนที่ใช้อยู่ (ผู้วิจัยมีสมมุติฐานเบื้องต้นว่า อักษรวิธในการเขียนภาษาเขมรมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงทางเสียง) ดังจะยกตัวอย่างให้เห็นชัดยิ่งขึ้นดังนี้

หน่วยอรรถ 'คดอง'

<u>เสียงคำฮิม</u>	<u>เสียงเขมรปัจจุบัน</u>	<u>ถ่าสอักษรเขมรปัจจุบัน</u>	<u>ถ่าสอักษรเขมรโบราณ</u>
ca ^h tɕiŋ ⁷ (tɕiŋ ⁷)	stɔŋ	<sdin>	<cdin, cbdin, cdinŋ>

(ดูการถ่าสถอดเสียงวรรณยุกต์ของคำฮิมในตารางที่ 8)

จะเห็นได้ว่า เสียงสระในคำฮิม i ตรงกับตัวเขียนภาษาเขมรทั้งในปัจจุบัน และเขมรโบราณ คือ <i> แต่เสียงเขมรปัจจุบันเป็น ɔ

สำหรับพยัญชนะต้นที่มีตัวเขียนเป็น <d> ทั้งในเขมรปัจจุบัน และเขมรโบราณนั้นแต่เดิมน่าจะมีเสียงเป็น [d] แต่เนื่องจากคำดังกล่าวนี้ มีลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม (breathy voice) กล่าวคือพยัญชนะต้นของคำ อาจมีเสียงก้องมาแต่เดิม และภาษาไทยถิ่นใต้อาจรับเข้ามาในช่วงที่มีการเปลี่ยนจากพยัญชนะก้องเป็นไม่ก้อง และเป็นช่วงที่ลักษณะน้ำเสียงเข้ามามีบทบาทในภาษา (dv > t.v). คนปักษ์ใต้จึงอาจได้ยินเสียงต่ำทุ้มเป็นเสียงของพยัญชนะมีกลุ่มลม tɕ- ดังนี้

(เขมรโบราณ)	*d-	>	tɕ-	(ในคำฮิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้)
		>	t-	(ในภาษาเขมรปัจจุบัน)

อย่างไรก็ตามคำ tɕiŋ⁷ หรือ ca^h tɕiŋ⁷ นี้ ไม่น่าจะเป็นคำฮิมที่ฮิมมาจากภาษาเขมรปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะหากฮิมภาษาเขมรปัจจุบันมา ภาษาไทยถิ่นใต้ก็น่าจะออกเสียง

เป็น sa^๓ t๓๗^๓ หรือ t๓๗^๓ ใกล้เคียงคำเขมรปัจจุบัน

สำหรับพยางค์แรก ca^๓ ในคำ ca^๓ t๓๗^๓ ในภาษาไทยถิ่นใต้ นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับ st๓๗ ในภาษาเขมรปัจจุบันจะเห็นว่าเสียง c เปลี่ยนเป็น s ซึ่งในเรื่องนี้ Jacob (1976b) กล่าวว่า การตีความคำศัพท์ใน ภาษาเขมรโบราณได้กระทำกันมาโดยยึดถือความคงที่ของพยัญชนะเขมร และรูปลักษณะที่ถูกรักษาไว้ของตัวเขียน กระนั้นก็ตาม อาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ้าง เช่นมีการเปลี่ยน c- เป็น s- เช่น ในเขมรโบราณ <cdi๓> เปลี่ยนเป็น เขมรปัจจุบัน st๓๗ ซึ่งมีความหมายว่า 'ลำคลอง' นอกจากนั้นแล้ว ยังมีลักษณะที่แปลกออกไปจากการสะกดในเขมรโบราณ เมื่อเทียบเคียงกับลักษณะน้ำเสียง (register) ในเขมรปัจจุบัน จึงควรตระหนักว่า น่าที่จะมีการศึกษาตีความคำศัพท์ ภาษาเขมรโบราณให้มากขึ้น เพื่อจะได้มีการศึกษาพยัญชนะในเชิงประวัติมากขึ้น

The interpretation of much of the old Khmer (O.K.) vocabulary has been due to the stability of the Khmer consonants and the conservative character of the orthography. However, there have been some changes, such as c > s in O.K. cdi๓ > Mod.K. st๓๗ 'river'. There are also some peculiarities of O.K.spelling with regard to Mod.K. register. It seemed useful , therefore, bearing in mind the need to identify more O. K. vocabularies, to attempt a diachronic study of the consonants.(Jacob,1976b)

ในทำนองเดียวกับตัวอย่างข้างต้น เสียงสระอาจมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

(เขมรโบราณ) *i > i (ในคำฮึมในภาษาไทยถิ่นใต้)
> ึ (ในภาษาเขมรปัจจุบัน)

ซึ่งแสดงว่าภาษาไทยถิ่นใต้ยังเก็บลักษณะเดิมของเสียงสระ *i ในภาษาเขมรโบราณไว้ และเสียงสระนี้ยังปรากฏให้เห็นเด่นชัดเป็นหลักฐานที่ตัวเขียน

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Pou(1992) ได้ให้หลักฐานเกี่ยวกับแหล่งที่มาของคำเขมรโบราณ <cdin> ดังนี้

1. cdin tem kadamva จากจารึกเขมรโบราณหลักที่ 22 สมัยก่อนพระนคร บรรทัดที่ 23,
2. amvi ta gi cdin dau utara จากจารึกเขมรโบราณหลักที่ 904 สมัยก่อนพระนคร บรรทัดที่ 17, 3. vraai chdin canhvar จากจารึกเขมรโบราณหลักที่ 341 สมัยก่อนพระนคร บรรทัดที่ 8, 4. chdin kamvyin tvan จากจารึกเขมรโบราณหลักที่ 31 ศตวรรษที่ 11 บรรทัดที่ 5

จากแนวความเชื่อพื้นฐานของภาษาศาสตร์เชิงประวัติ และเปรียบเทียบ ในเรื่องต่อไปนี้เป็น 1. ความเชื่อเรื่องความสัมพันธ์กันของภาษา (เชื่อว่า ภาษาลูก ๆ สืบทอดมาจากภาษาดั้งเดิมเดียวกัน) 2. ความเชื่อในเรื่องการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ(regularity) ของภาษา ทำให้สามารถมองเห็นลู่ทางการศึกษาคำอิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ ตามแนวภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ รูปแบบการเปลี่ยนแปลงตามตัวอย่างข้างบนนี้จะทำให้สามารถอธิบายที่มาและการเปลี่ยนแปลงของเสียงในคำอิมได้

ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมุ่งสนใจศึกษาคำอิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้อย่างลึกซึ้ง เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานที่ว่าภาษาไทยถิ่นใต้น่าจะอิมคำภาษาเขมรเข้ามาตั้งแต่สมัยโบราณ อันเป็นสมัยที่เสียงของคำนั้น ๆ ตรงตามตัวเขียน และภาษาไทยถิ่นใต้อีกคงรักษาลักษณะดังกล่าวโดยส่วนใหญ่ไว้จนถึงปัจจุบัน แต่ในส่วนของภาษาเขมรเองนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จนถึงกับทำให้เสียงต่างออกไปจากตัวเขียนที่ใช้อยู่ดังกล่าวแล้ว หลักฐานที่พอจะนำมาสนับสนุนสมมุติฐานดังกล่าวนี้ ได้แก่ กระบวนการเปลี่ยนแปลงภาษาในของภาษาเขมรเอง กล่าวคือ นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาภาษาเขมรอันได้แก่ Jacob (1968, 1976) และ Jenner (1980-1981) เชื่อว่าแต่เดิมภาษาเขมรโบราณ มีเสียงพยัญชนะต้นสองพวกใหญ่ ๆ คือพวกที่มีเสียง ไม่ก้อง (voiceless consonants : C₁) พวกหนึ่ง และพวกที่มีเสียงก้อง (voiced consonants : C₂) อีกพวกหนึ่ง ครั้นต่อมาในสมัยภาษาเขมรยุคกลาง ความก้องของเสียงพยัญชนะต้นพวกที่ 2 ได้สูญหายไป ความต่างของเสียงพยัญชนะสองพวกนี้จึงสูญไปด้วย หมายความว่า พยัญชนะสองพวกกลับมีเสียงเหมือน

กัน คือต่างเป็นพยัญชนะเสียงไม่ก้อง กลไกทางภาษาที่เกิดขึ้น เพื่อทดแทนการหายไปของเสียงก้องในพยัญชนะชุดที่ 2 เพื่อให้เกิดความต่างอยู่ก็ก็คือ เกิดมีลักษณะน้ำเสียงขึ้น 2 ชุด คือ 1. ลักษณะน้ำเสียงชุดที่ 1 (first register: 1R_1) ซึ่งเกิดในพยางค์ที่แต่เดิม มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงไม่ก้อง และ 2. ลักษณะน้ำเสียงชุดที่ 2 (second register: 2R_2) เกิดในพยางค์ที่แต่เดิมมีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงก้อง

พยางค์ที่เดิมมีพยัญชนะต้นเป็นเสียงไม่ก้องในเขมรโบราณวิวัฒนาการมาเป็นพยางค์ที่มีสระลักษณะน้ำเสียงปกติ (clear voice หรือ modal voice) ส่วนพยางค์ที่เดิมมีพยัญชนะต้นเป็นเสียงก้องในเขมรโบราณวิวัฒนาการมาเป็นพยางค์ที่มีสระลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม (breathy voice) ในภาษาเขมรยุคกลาง ต่อมาความต่างระหว่างลักษณะน้ำเสียงในภาษาเขมรได้วิวัฒนาการมาเป็นความต่างระหว่างคุณสมบัติของสระ (vowel quality) จึงทำให้มีสระ 2 ชุด ในภาษาเขมรปัจจุบันคือ สระชุดที่ 1 หรือ V_1 : a, a:, ə, ə:, e, oi, ɛ, ɔɯ, o, ou, uə, əə, ɯə, iə, ei, ae, ao และสระชุดที่ 2 หรือ V_2 : ɔ:, ɛə, ɛ, ɛ:, ɛ̀, ɛ̀:, ɛ̀ə, ɛ̀ə:, ɛ̀əə, ɛ̀ə, ɛ̀əə, ɛ̀əə (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

ตารางที่ 1 วิวัฒนาการของลักษณะน้ำเสียงและเสียงสระในภาษาเขมร

เขมรโบราณ	เขมรยุคกลาง	เขมรปัจจุบัน
$C_{n-1} + V$	$C_{n-1} + \text{Clear voice } ({}^1R_1)$	$C_{n-1} + V_1$
$C_{n-1} + V$	$C_{n-1} + \text{Breathy voice } ({}^2R_2)$	$C_{n-1} + V_2$

Jenner (1974) กล่าวว่าภาษาเขมรยุคกลาง (ศ.ค.ที่ 16-18) มีการเปลี่ยนแปลงทางระบบเสียง(phonological development)ที่รวดเร็วมากซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้รับแรงกระตุ้นจากภาษารอบข้าง อันได้แก่ภาษามอญ ภาษาจาม ภาษาไทย และภาษาเวียดนาม นอกจากนั้น Lewitz (1967) ซึ่งอ้างถึงใน Jenner (1974) ได้กำหนดเวลาของการเกิดกระบวนการที่เสียงก้อง ได้กลายเป็นเสียงไม่ก้อง (devoicing process) ว่าเกิดขึ้นเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ใน ศตวรรษที่ 16-18 เช่นเดียวกัน "... the changes in question seem to have reached completion between 16th-18th centuries."

อนึ่ง Pou(1992) กล่าวว่า นักภาษาศาสตร์เขมร ได้แบ่งยุคของภาษาเขมรออกเป็น 3 ยุค คือยุคโบราณ(ศ.ค.ที่ 7-ศ.ค.ที่ 14) ยุคกลาง (ศ.ค.ที่ 15-ศ.ค.ที่ 18)และยุคปัจจุบัน (ศ.ค.ที่ 18- ปัจจุบัน) (ดูเรื่องการแบ่งยุคของภาษาเขมรในบทที่ 2)

Sakamoto(1970a) ได้ทำการศึกษาคำเขียน < i, i, ya > และ < ya > จากคำในศิลาจารึกเขมรโบราณ (ดูรายละเอียดในบทที่ 2) และค้นพบว่าหน่วยเสียง "/i/ของภาษาเขมรโบราณได้กลายมาเป็นเสียง [ชะ:]ในพยางค์เปิดที่มีพยัญชนะต้นเป็น vl-, l-, sv-, g- ผู้วิจัยพบว่า คำบาลและอ่าเภอหนึ่งในจังหวัดชุมพรมีชื่อว่า สวี [svi:] และพบว่าคำ svi:ในจารึกเขมรโบราณ (จารึก ศ.ค.ที่ 10 หลักที่ 150 บรรทัดที่ 5) เป็นชื่อเรียกต้นมะเฟือง *Averrhoa caramboia*(Oxalidae)และพบว่าภาษาเขมรปัจจุบันออกเสียง svi: เป็น [spชะ:] (Pou:1992) ทำให้ตั้งสมมุติฐานได้ว่าชื่อตำบลและอ่าเภอสวี ในจังหวัดชุมพร น่าจะเป็นคำเขมรที่ภาษาไทยถิ่นใต้สืบมาตั้งแต่ ศ. ค. ที่ 10 และยังคงเก็บเสียงเดิมไว้ (อนึ่งปัจจุบันในประเทศกัมพูชามีเมืองชื่อ กำปงสปีล ซึ่งอาจแปลความหมายว่า 'ท่ามะเฟือง' หากมีหลักฐานว่า เมืองกำปงสปีลเคยรุ่งเรืองมาในอดีต ก็มีแนวโน้มว่า อาจมีการตั้งชื่อเมืองให้พ้องกับเมืองสำคัญได้ หรืออาจเป็นเพียงการตั้งชื่อสถานที่ตามชื่อต้นไม้ที่มีอยู่ในบริเวณนั้น ๆ ก็อาจเป็นได้

อาจเป็นไปได้ว่า หน่วยเสียงบางหน่วยเสียงในภาษาไทยถิ่นใต้เกิดขึ้นเนื่องจากได้

รับหน่วยเสียงนี้มาจากภาษาเขมร เช่นผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า เสียง กักเสียดแทรก /ts-/ ใน ภาษาไทยถิ่นใต้สัมพันธ์กับเสียง /tr-, cr-/ ในภาษาเขมรและไม่ปรากฏว่ามีเสียง /ts-/ ใช้ในภาษากรุงเทพฯ ฉะนั้นการศึกษานี้จึงอาจตอบคำถามที่ว่า เสียงภาษาเขมรมีอิทธิพลกับ เสียงในภาษาไทยถิ่นใต้หรือไม่อย่างไร การศึกษาคำสมมูลกันแนวหนึ่ง จึงอาจทำได้โดยเปรียบเทียบ คำอืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้กับคำภาษาเขมรปัจจุบัน

ภาษาเขมรเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก แต่ภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาตระกูล ไท การที่ปรากฏมีคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ แสดงว่ามีการยืมคำของภาษาดังตระกูลเข้ามาในภาษาในอดีต การค้นพบดังกล่าวถ้าดูอย่างผิวเผิน จะด้านต่อความเชื่อเรื่องการสัมผัสกันของภาษาที่มีผู้นับคือนั่นที่ภูมิศาสตร์ที่ใกล้ชิดกัน กล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นใต้น่าจะยืมคำจาก ภาษามลายูมากกว่าที่จะยืมคำจำนวนมากจากภาษาเขมรซึ่งตัวคุณพจน์แล้ว ภาษาเขมรจะใช้พูด อยู่บนพื้นที่ที่อยู่ไกลจากภาษาไทยถิ่นใต้มากกว่าภาษามลายู อย่างไรก็ตามการที่ภาษาไทยถิ่นใต้ รับคำเขมรเข้ามาจำนวนมาก อาจเกิดจากการที่ต้นเค็ม ชนพื้นเมืองของแถบภาคใต้ ของ ประเทศไทยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทอพยพเข้ามาในบริเวณดังกล่าว จึง เกิดมีการสัมผัสภาษาขึ้น หรืออาจเกิดจากการอพยพของชาติพันธุ์เขมรเข้ามาในพื้นที่ด้วยเหตุผล ทางการเมือง หรืออาจมีการติดต่อค้าขายกันระหว่างชาติพันธุ์ทั้ง 2 นี้ในอดีตก็อาจเป็นไปได้ ปรากฏการณ์ทางภาษาเช่นนี้ถ้ามองอย่างลึกซึ้งจะเห็นว่า เป็นประเด็นปัญหาที่ท้าทายการศึกษา วิจัย เพราะผลจากการวิจัยทางภาษาศาสตร์ อาจทำให้เห็นร่องรอยทางประวัติศาสตร์ได้ คำ อืมในภาษาไทยถิ่นใต้จึงเป็นประเด็นที่ควรทำการค้นคว้าศึกษาอย่างยิ่ง

ภาษาไทยถิ่นใต้ไม่มีตัวเขียนที่ใช้บันทึกภาษาที่ชัดเจนเหมือนอย่างภาษาไทยมาตรฐาน หรือภาษาไทยถิ่นเหนือ การเก็บข้อมูลในการวิจัยนี้ จะเก็บโดยอิงเสียงพูดของคนปักษ์ใต้เป็น สำคัญ ดังนั้นคำอืมที่นำมาศึกษา ถือได้ว่าเป็นคำอืมที่เก็บจากเสียงพูด ไม่ใช่จากตัวเขียน ซึ่ง ในเรื่องนี้อาจแตกต่างจากการยืมคำเขมรในภาษาไทยมาตรฐาน หากได้มีการเปรียบเทียบ ลักษณะการยืมคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้กับลักษณะการยืมคำเขมรในภาษาไทยมาตรฐานอาจทำให้ เห็นความแตกต่าง ซึ่งความแตกต่างนี้อาจชี้ให้เห็นทิศทางของการยืมคำเขมร เช่นอาจจะ ยืมผ่านหรือไม่ผ่านภาษาไทยมาตรฐาน เป็นต้น

สำหรับคำฮิมที่เป็นคำนามนั้น นอกจากได้พบว่า มีคำฮิมเขมรซึ่งเป็นคำนามสามัญที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในภาษาไทยถิ่นใต้แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่ามีคำที่เป็นชื่อเฉพาะอยู่ส่วนหนึ่งที่มีเค้าว่าจะเป็นคำฮิมภาษาเขมร อันได้แก่คำเรียกชื่อสถานที่(ชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด) คำเรียกชื่อพืช ชื่อสัตว์ เป็นต้น

ในส่วน of ชื่อสถานที่นั้น พบว่ามีชื่อสถานที่ที่ไม่อาจแสดงความหมายได้ในภาษาไทย แต่เมื่อนำชื่อสถานที่เหล่านั้นไปเทียบเคียงกับคำภาษาเขมรจะทำให้ทราบความหมายได้ ส่วนชื่อที่บอกลักษณะภูมิประเทศบางคำมักเป็นภาษาเขมรเช่น บริเวณคาบสมุทรสทิงพระซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอสทิงพระและอำเภอลำพูนของจังหวัดสงขลา มีชื่อสถานที่ที่น่าจะเป็นคำเขมรในบริเวณรอบ ๆ จุดศูนย์กลางของอำเภอสทิงพระเป็นรัศมีวงกว้างออกไป และบริเวณพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอลำพูน อำเภอระโนด มีหมู่บ้านที่ขึ้นต้นชื่อบ้านด้วยคำว่า พัง phaŋ^๓ ซึ่งน่าจะมาจากคำว่า ตระพัง tɔpəŋ ‘หนองน้ำ’ ในภาษาเขมร สถานที่ดังกล่าวนี้ ได้แก่ พังเหม็ด(เสม็ด) พังเหวน(ตระเวน) พังชี พังเผา พังจิก พังบัว พังใหญ่ พังชัน พังโต พังกลม พังหอย พังคง พังเดือชะ พังเนือชา พังทอง พังปลิง พังโหมง พังโถกตก พังโตะหวัน พังโถ พังโต พังพลับ เป็นต้น

ชื่อบ้าน รับแพรก ในเขตอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับภาษาเขมรว่า pre:k ‘สาสน้ำเล็ก ๆ’ (Headley, 1977) ชื่อตำบล สทิงหม้อ จะกั้งพระ ในจังหวัดสงขลา น่าจะมาจากภาษาเขมร stəŋ ‘คลอง’ (Headley, 1977) ชื่อบ้าน โหละจันกระ โหละเร็ด ในจังหวัดพัทลุง น่าจะสัมพันธ์กับคำภาษาเขมรว่า srok ซึ่งหมายถึง ‘หมู่บ้าน’ (Headley, 1977) คำดังกล่าวนี้นับเป็นส่วนหนึ่งของคำ ในภาษาไทยถิ่นใต้ที่น่าจะทำการศึกษาโดยละเอียด

ชื่อพืชที่พบว่าเป็นคำฮิมเขมร เช่น saŋ^๓ke: ‘ต้นสะแก’ (‘combretum lacriferum’) เขมรปัจจุบันใช้ sɔŋkae (Jacob, 1974) หรือ ‘ต้นสน’ son^๓ เขมรใช้ sɔl (Jacob, 1974) เป็นต้น

ชื่อสัตว์ที่พบว่าเป็นคำฮิมเขมรเช่น ชื่อนกกระทง คำฮิมเขมรได้แก่ *thəŋ*^๕ เขมร ปัจจุบันใช้ *təŋ* 'pelican' (Huffman, 1978) ชื่อแมลงป่อง คำฮิมเขมรได้แก่ *thua:ŋ*^๕ คำเขมรปัจจุบันใช้ *khtù:əj* 'scorpion' (Huffman, 1978)

สำหรับในทางความหมายนั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นความต่างที่น่าสนใจระหว่างคำฮิมเขมรกับคำภาษาเขมรปัจจุบัน หากได้มีการวิเคราะห์ความหมายของคำ ในทั้งสองภาษานี้ อาจทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจ การศึกษาความหมายอาจกระทำโดยเปรียบเทียบความหมายของคำฮิมเขมรกับคำภาษาเขมรปัจจุบัน หรือโดยเปรียบเทียบความหมายของคำฮิมเขมรกับความหมายของคำเขมรโบราณ อย่างไรก็ตามการศึกษาแบบหลังนี้อาจมีข้อจำกัดบางอย่าง เช่นบางครั้งไม่อาจหาคำในจารึกโบราณได้ครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นต้น

นักภาษาศาสตร์ชาวไทย ที่มุ่งศึกษาภาษาเขมรส่วนใหญ่ ศึกษาภาษาเขมรในแง่ของการเปรียบเทียบ หรือเทียบเคียงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ ทั้งในระดับเสียง คำ และวากยสัมพันธ์ รวมทั้งในแง่ความหมาย ถึงแม้จะมีผู้ใดทำการวิจัยอย่างลึกซึ้งจริงจัง และชี้ชัดลงไปว่ามีคำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ วิจินต์ ฉันทะวิบูลย์ (2498-2499) ได้ยกตัวอย่างคำเขมรในภาษาสงขลาไว้จำนวน 6 คำ คือ จะทั้งพระ = 'คลองพระ', ไค = 'เค็ดัว', ึง = 'หนองน้ำ', แพงเขิง = 'ชดสมาธิ', มิก = 'คิม', หนับเพลา = 'กางเกง', หมวย = 'โรสลี' นอกจากนั้นแล้ว ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาคำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ในแง่ของการศึกษาเชิงประวัติเลย ผู้วิจัยจึงสังเกตเห็นว่าการศึกษาวิจัยคำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้นี้ จะเป็นงานวิจัยแนวใหม่ ซึ่งนอกจากจะนำไปสู่การค้นพบใหม่ ๆ แล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่นใต้ ซึ่งนับเป็นวัฒนธรรมของชาติ ความแนวนโยบายของรัฐบาลที่กำลังมุ่งเน้นให้มีการรณรงค์เพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาติอีกทางหนึ่งด้วย

คำฮิมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้นับวันจะค่อย ๆ ลดน้อยลงไปทุกที ทั้งนี้เนื่องจากผู้พูดสูงอายุ ที่ใช้คำฮิมเหล่านั้นในอัตราสูงมีจำนวนลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ สำหรับผู้พูดภาษาไทยถิ่นใต้รุ่นหลัง ๆ หรือที่มีอายุน้อยกว่า มักได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกลาง ผ่านทางสื่อสารมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ และมัก พยายามหลีกเลี่ยงที่จะใช้คำฮิมเหล่านั้นเนื่องจาก

เข้าใจว่า เป็นภาษาที่ไม่มีศักดิ์ศรี ไม่เป็นที่นิยม หรือมีความรู้สึกว่าการใช้คำเหล่านั้นเป็นสิ่ง น่าอาย ฉะนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า คำศัพท์ภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ก็นับเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะ ต้องทำการศึกษาและอนุรักษ์ไว้

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมพบว่า นักปราชญ์และนักภาษาศาสตร์ชาวไทย ที่สนใจศึกษาภาษาเขมรได้ทำการศึกษาไว้หลายแนว เช่น

1. ศึกษาในแง่เปรียบเทียบกับภาษาไทยหรือแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ภาษาไทยกับภาษาเขมร ได้แก่ งานของ กรรณิการ์ ชินะโชติ (2516, 2522) Karnchana Nacaskul (1982, 1971)
2. ศึกษาในแง่ของคำศัพท์เขมรในภาษาไทย เช่น งานของ กาญจนา นาคสกุล (2501 -2502) Uraisri Varasarin (1984) กตัญญู ชูชื่น (2525)
3. เขียนเป็นตำราหลักภาษาเขมร เช่น งานของ น้ำ ทองคำวรรณ (2527) ทองสีบ สุภะมาร์ค (2522) กาญจนา นาคสกุล (2524)
4. เขียนเป็นพจนานุกรม เช่น งานของ กาญจนา นาคสกุล (2526) บรรจบ พันธุเมธา (2513, 2516, 2523, 2525, 2528) ทะฉิน จันทรุพันธ์ และชาติชาย พรหมจักรินทร์ (2521) ละออ จงอุษฐ์ (2537) ทองเหลือง บุญพร้อม (2537)
5. ศึกษาในแง่ของการเก็บคำศัพท์ เช่น งานของ มนตรี ศรีบุษรา (2528) นพ ประสานสงฆ์ (2529, 2530, 2531) อ่ำไผ่ คำโท (2516, 2517) สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2512, 2534)
6. เขียนเป็นตำราสอนทบทวนภาษาเขมร เช่น งานของ ศ. ฉันทวงศ์ (2513) สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2527) สมบูรณ์ กล้าแรง (2515-2518, 2528-2530)
7. เขียนเป็นตำรา การพัฒนาระบบการเขียนภาษาเขมรถิ่นใต้ ได้แก่ งานของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และโสภณา ศรีจำปา (2533) เป็นต้น

นักภาษาศาสตร์อื่น ๆ ที่ศึกษาภาษาเขมรได้แก่ André-George Haudricout, Etienne François Aymonier, Eugénie J. A. Henderson, Franklin E. Huffman, François Martini, George Coedès, Gérard Diffloth, Judit

H. Jacob, Long Sean, Michel Ferlus, Philip N. Jenner, Jr. Robert K. Headley, Saveros Pou (Lewitz), Yasuyuki Sakamoto เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษารวบรวมคำที่มีรากศัพท์เป็นคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้และวิเคราะห์ลักษณะการอื่น
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการอื่นคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ กับการอื่นคำเขมรในภาษาไทยมาตรฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบเสียงและความหมายของคำอื่นภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ กับคำเขมรปัจจุบัน (Modern Khmer) และเขมรโบราณ (Old Khmer, Middle Khmer) ที่สัมพันธ์กัน
4. เพื่อสันนิษฐานสมัยและวิธีการอื่นของคำอื่นเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาษาไทยถิ่นใต้มีคำอื่นเขมรส่วนหนึ่งซึ่งไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน
2. ลักษณะการอื่นคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ แตกต่างจากลักษณะการอื่นคำเขมรในภาษาไทยมาตรฐาน
3. คำอื่นเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้มีความคล้ายคลึงทางเสียง และความหมายกับคำเขมรโบราณมากกว่าคำเขมรปัจจุบัน ดังนั้นคำอื่นเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ จึงน่าจะอื่นมาจากภาษาเขมรโบราณ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาคำอิมเมรในภาษาไทยถิ่นใต้เท่านั้น
2. ภาษาไทยถิ่นใต้ในการวิจัยนี้ หมายถึงภาษาไทยปัจจุบันที่ใช้พูดกันอยู่ในบริเวณพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปถึงจังหวัดยะลา และหมายถึงคำที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ 2525 ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลาด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ว่าวิจัยภาษาใต้หัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับคำอิม
 - 1.2 ระบบเสียงของภาษาไทยถิ่นใต้ปัจจุบัน
 - 1.3 ระบบเสียงของภาษาเขมรปัจจุบัน
 - 1.4 ระบบเสียงของภาษาเขมรโบราณ
 - 1.5 งานที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมร และคำอิมภาษาเขมรในแง่ต่าง ๆ
2. นำคำที่มีอยู่ในพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ 2525 ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลาไปตรวจสอบกับคำในพจนานุกรมภาษาเขมร โดยยึดหลักว่าคำที่สัมพันธ์กัน จะต้องมีความหมายของคำเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อให้ได้คำที่สันนิษฐานว่าเป็นคำอิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้
3. รวบรวมคำในภาษาไทยถิ่นใต้ที่นอกเหนือจากคำที่ได้ในข้อ 2 ซึ่งสงสัยว่าจะเป็นคำเขมรแล้วนำไปตรวจสอบกับคำในพจนานุกรมภาษาเขมร เพื่อให้ได้คำอิมภาษาเขมรเพิ่มขึ้น คำในส่วนนี้จะรวบรวมจาก วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ วรรณกรรมภาคใต้ วรรณกรรมนุชาปุระ การละเล่นพื้นเมือง(หนังตะลุง โนรา เพลงบอก) ชื่อพืช ชื่อสัตว์ ชื่อสถานที่ในภาคใต้(จากอภินิหารอนุกรมภูมิศาสตร์ไทยเล่ม 1-6 ของราชบัณฑิตยสถาน) นอกจากนี้จะรวบรวมคำที่ได้จากการสนทนากับผู้พูดภาษาถิ่นใต้ และจากผู้วิจัยเองซึ่งเป็นผู้พูดภาษาสงขลา

4. รวบรวมคำศัพท์เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ได้ด้วยวิธีการรวบรวมคำในข้อ 2 และ 3 จากพจนานุกรมภาษาเขมร โดยเก็บคำที่ผู้วิจัยเห็นว่า มีเสียงและความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับคำในภาษาไทยต้นได้

5. นำคำที่รวบรวมได้จากข้อ 2,3,4 แต่ละคำมากรอกลงในบัตรคำ บัตรละ 1 คำ บัตรคำดังกล่าว นี้มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์เขมรนั้น ๆ ดังในภาพที่ 2 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 2 บัตรคำสำหรับกรอกข้อมูลคำศัพท์เขมรในภาษาไทยต้นได้

LW		K: ----- -----																			
CLASS		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20....
	OK-P	OK-A	Mid-K	MK	A.A.																
SD																					
OG																					
S																					
H																					
LA																					
RE																					

คำอธิบายอักษรย่อในตาราง

LW	= คำฮิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้	M	= ความหมาย
CLASS	= ประเภทของคำฮิมเขมร	OK-P	= Old Khmer (Pre-Angkorian)
OK_A	= Old Khmer (Angkorian)	MK	= Modern Khmer
Mid-K	= Middle Khmer	A.A.	= ภาษาอื่น ๆ ในตระกูล A.A.
SD	= เสียง	OG	= ตัวเขียนภาษาเขมร
S	= ที่มาของคำ	RE	= หมายเหตุ
LA	= Linguistic Analysis (ความต่าง ความเหมือน ทางเสียงและความหมาย เพื่อการวิเคราะห์)		

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ตามลำดับดังนี้

- ก. เปรียบเทียบคำฮิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ กับคำเขมรปัจจุบันเพื่อวิเคราะห์ความต่างของคำ
- ข. เปรียบเทียบลักษณะของการฮิมคำเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้กับลักษณะของการฮิมคำเขมรในภาษาไทยมาตรฐานที่เคยมีผู้ศึกษามาแล้ว เช่น กาศุจนา นาคสกุล (2501) Karnchana Nacaskul (1962, 1971), Uraisri Varasarin (1984), กรรณิการ์ ชินะ-ไพศิต (2516, 2522) เป็นต้น
- ค. เปรียบเทียบคำฮิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้กับคำเขมรโบราณ
- จ. สันนิษฐานสมัยและวิธีการฮิมของคำฮิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้
- ง. วิเคราะห์ความต่างทางความหมาย ของคำฮิมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้กับความหมายของคำเขมรปัจจุบัน และเขมรโบราณ

7. สรุปและอภิปรายผล

8. เขียนรายงานการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยสามารถยืนยันได้ว่า มีคำยืมภาษาเขมร อยู่ในภาษาไทยถิ่นใต้จริง หลักฐานทางภาษาศาสตร์จากการศึกษา นี้ อาจใช้เวลาของการสัมพัศภาษา ซึ่งจะ เป็นข้อมูลที่สนับสนุนหรือคัดค้านแนวความเชื่อ เรื่องความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ไทยและเขมร
2. เป็นประโยชน์สำหรับการทำพจนานุกรมนิรุกติศาสตร์ภาษาไทย (Tai etymological dictionary) ในการที่สามารถรู้ที่มาของคำ หรือในการคัดคำที่ไม่ใช่ภาษาไทยออกไป
3. เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าภาษา ตระกูลมอญ-เขมร ในแนวภาษาศาสตร์เปรียบเทียบและเชิงประวัติ

คำจำกัดความ

คำจำกัดความที่ใช้เฉพาะในการวิจัยนี้มีดังนี้

1. คำยืม (loan word) หมายถึง คำหรือวลีที่ภาษาหนึ่งนำมาจากภาษาอื่นเข้ามาใช้ โดยที่หากเมื่อมีความจำเป็นแล้ว ได้ปรับให้ระบบเสียงของคำหรือวลีนั้น ๆ อยู่ในระบบเสียงของภาษาฝ่ายรับยืมเรียบร้อยแล้ว
2. คำยืมเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ (Khmer loan words in the southern Thai dialect) หมายถึงคำหรือวลีที่ภาษาไทยถิ่นใต้นำมาใช้จากภาษาเขมร ทั้งนี้จะหมายรวมถึงคำดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากภาษาเขมรดั้งเดิมและคำเขมรยุคใด ๆ ก็ได้ที่ภาษาไทยถิ่นใต้ยืมเข้ามาซึ่งคำยืมดังกล่าวนี้อาจยืมเข้ามาต่างวาระกัน
3. ภาษาไทยถิ่นใต้ (Southern Thai dialect) หมายถึงภาษาไทยปัจจุบันที่ใช้พูดกันอยู่ในบริเวณ 14 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยตั้งแต่จังหวัดชุมพรไปจนถึงจังหวัดยะลา และหมายรวมถึงคลังคำทั้งหมดในพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ 2525 ของสถาบันทักษิณคดีศึกษาด้วย
4. ลักษณะการยืม หมายถึงแบบของการรับคำจากภาษาหนึ่งเข้ามาสู่อีกภาษาหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะปกติที่ก่อให้เกิดจากการยืมคำเข้ามา อันได้แก่ การยืมครบถ้วนทุกเสียงทุกพยางค์

การสืบเฉพาะบางเสียงบางพยางค์เช่นสืบมาเฉพาะพยางค์ที่ลงเสียงหนักหรือพยางค์หลัก การสืบมาโดยมีการเปลี่ยนแปลงเสียง การสืบมาโดยการสลับที่เสียง การสืบมาโดยรวมพยางค์ การสืบมาโดยแยกพยางค์ เป็นต้น

5. วิธีการสืบหมายถึง แนวทางที่คำในภาษาหนึ่งได้เข้ามาปรากฏอยู่ในอีกภาษาหนึ่ง เช่น อาจเข้ามาโดยอาศัยตัวเขียนหรือเข้ามาโดยการรับเสียงมาโดยตรง เนื่องจากสถานการณ์ของการพูดสนทนาโต้ตอบกันในสังคม

6. ภาษาเขมรยุคโบราณ หมายถึง ภาษาเขมรยุคก่อนพระนคร (Pre-Angkorian Khmer) ระหว่าง ศ.ศ. ที่ 6-9 และ ภาษาเขมรยุคพระนคร (Angkorian Khmer) ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาระหว่าง ศ.ศ. ที่ 10-14

7. ภาษาเขมรยุคกลางหมายถึงภาษาเขมรในระหว่าง ศ.ศ.ที่ 15-กลาง ศ.ศ. ที่ 18 ภาษาเขมรยุคกลางนี้อาจเรียกว่า ภาษาเขมรยุคหลังพระนคร (Post-Angkorian)

8. ภาษาเขมรยุคปัจจุบัน หมายถึง ภาษาเขมรในระหว่างช่วงกลาง ศ.ศ.ที่ 18 - ปัจจุบัน

9. เสียงสัมผัส หมายถึง เสียงสระหรือเสียงพยัญชนะที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทยถิ่นใต้ และในภาษาเขมร ซึ่งเชื่อว่าเสียงดังกล่าวนี้ ได้พัฒนามาจากเสียงภาษาเขมรดั้งเดิมเสียงเดียวกัน ผู้วิจัยไม่ได้ใช้คำว่า "เสียงปฏิกาด" ในกรณีนี้เนื่องจากไม่ต้องการให้สับสนกับการใช้คำว่า "เสียงปฏิกาด" ในกรณีการศึกษาเสียงในภาษาตระกูลเดียวกัน

10. คำสัมผัส หรือคำคู่สัมผัส หมายถึง คำสัมผัสเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้ และในภาษาเขมรที่เชื่อว่าพัฒนามาจากคำเขมรดั้งเดิมเดียวกัน

อักษรย่อ

1. อักษรย่อแสดงเอกสารหรือบุคคลอื่นเป็นที่มาของคำสืบ เขมรที่นำมาศึกษา

1.1 อักษรย่อแสดงที่มาของคำ

ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรม บทความ

วิทยานิพนธ์ หนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ในที่นี้ผู้วิจัยจะแสดงเอกสารอ้างอิงที่มาของคำฮมเขมรและคำเขมรที่เกี่ยวข้องไว้ละเอียดเป็นพิเศษแตกต่างจากการอ้างอิงโดยทั่วไป ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่จะสืบค้นคำเหล่านั้นโดยสะดวกยิ่งขึ้นต่อไป โดยจะใส่รายละเอียดเหล่านั้นไว้ในวงเล็บหลังคำนั้น ๆ ทุกคำ ดังนี้

(ชื่อผู้แต่งปีที่พิมพ์หน้า:ชื่อ/ขวา)

ตัวอย่าง

คำ tluŋ 'cord' (He:1977:435:a)

หมายความว่า คำว่า tluŋ ซึ่งมีความหมายว่า 'cord' นั้น รวบรวมมาจากพจนานุกรมของ Jr. Robert K. Headley et al. ปี 1977 หน้า 435 และปรากฏอยู่ทางซีกซ้ายมือของหน้า (a=ซีกซ้ายมือ, b=ซีกขวามือ ในงานเขียนภาษาอังกฤษ)

คำ ʔaŋkwɔŋ trɔːj 'ท่าปลาเป็นบึง ʔ' (กน:2526:445:ก)

หมายความว่า คำว่า ʔaŋkwɔŋ trɔːj ซึ่งมีความหมายว่า 'ท่าปลาให้เป็นบึง ʔ' รวบรวมมาจากพจนานุกรมไทย-เขมร ของ กาญจนา นาคสกุล ปี 2526 หน้า 445 และปรากฏอยู่ทางซีกซ้ายมือของหน้า (ก=ซีกซ้ายมือ, ข=ซีกขวามือ ในงานเขียนภาษาไทย)

1.2 อักษรชื่อผู้เขียนหรือผู้บอกภาษาและอักษรย่ออื่น ๆ

สำหรับชื่อผู้เขียน หรือผู้บอกภาษาที่เป็นภาษาอังกฤษจะใช้อักษร 2 ตัวแรกของชื่อสกุลมาเป็นอักษรย่อ ส่วนชื่อที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาเขมรจะใช้อักษรตัวแรกของชื่อและนามสกุลของผู้เขียนหรือผู้บอกภาษาเป็นอักษรย่อดังนี้

1.2.1 ชื่อผู้แต่งและสถาบัน

Ay Etienne François Aymonier

Bu Buddhist Institute

Co	George Coedès
Di	Diffloth
Gu	Joseph Guesdon
Ha	M.R. Haas
He	Robert K. Headley, Jr.
Hu	Franklin E. Huffman and Im Proum
Ja	Judith M. Jacob
Je	Philip N. Jenner
Ka	Karnchana Nacaskul
Ke	Sally E. Keller
Le	Saveros Lewitz
Lea	Theng Leang
Ma	George Maspero
Mc	G.B. McFarland
Mo	M. Moura
Po	Saveros Pou
Se	Ung Tea Seam and Blake Neil ffrench
Ta	S. Tandar
Th	Kong thann
Ur	Uraisri Varasarin
Yo	Tep Yok and Thao Kun
กน	กาญจนา นาคสกุล
คศ	คมขำ ศิลปชัย
ทจ	ทะฉน จันทรพันธ์ และ ชำติช่าส พรหมจักรินทร์
ทบ	ทองเหลือง บุญพร้อม
ทศ	สถาบันทักษิณคดีศึกษา
ทศ	ทองสืบ สุขมาร์ค

บท	บรรจบ พันธเมธา
ปศ	แปลก ศิลปกรรมพิเศษ
ทบ	ทฤษฎีศาสนบัญญัติ
รศ	ราชบัณฑิตยสถาน
ลจ	ละออ จงอยู่
วส	วิทยาลัยครูสงขลา
สบ	สงบ บุญคล้าย

1.2.2 ชื่อนั่งชื่อ

IC	Inscription du Cambodge (Coedès)
IMA	Inscriptions moderne d'Angkor (Pou)
VK	Vacananukram Khmer (Institut Bouddhique)
JA	Journal Asiatique

1.2.3 อักษรย่อทั่วไป

a.	adjective (คำคุณศัพท์)
Br.	ภาษา Brou
K.	Khmer inscription อักษร K. จะมีตัวเลขกำกับตามมาซึ่งตัวเลขดังกล่าวหมายถึงเลขที่แสดงเลขทะเบียนตามลำดับจารึกซึ่งศาสตราจารย์ ฮอร์ช เซเดส์ กำหนดไว้ใน Liste Générale des Inscription du Cambodge. Coedès (1937, 1942, 1951, 1952, 1953, 1954, 1964, 1966)
Ka.	ภาษา Katu
kha.	Khmer (เขมร)
kha.mod.	Khmer modern (เขมรปัจจุบัน)
kha.moy.	Khmer moyen (เขมรยุคกลาง)
n.	noun (คำนาม)

- p. predicate (คำกริยา ในงานของ Headley:1977)
- Pa. ภาษา Pacoh
- p.a. Pre-Angkorian period
- pas. passim (ปรากฏบ่อยมาก)
- PEK. ภาษา Proto East Katuic
- v. verb (คำกริยา)
- vx.khm. vieux Khmer (เขมรโบราณ)
- (ก) คำสืมเขมรในภาษาไทถิ่นใต้ที่สันนิษฐานว่าสืมมาจากคำเขมรยุค
ก่อนพระนคร
- คชก. คำเขมรยุคก่อนพระนคร
- คชด. คำสืมเขมรในภาษาไทถิ่นใต้
- คชบ. คำเขมรโบราณ
- คชป. คำเขมรปัจจุบัน
- คชพ. คำเขมรยุคพระนคร
- คชม. คำสืมเขมรในภาษาไทมาตรฐาน
- คชล. คำเขมรยุคหลังพระนคร (เขมรยุคกลาง)
- ค.คชป. ตัวเขียนภาษาเขมรยุคปัจจุบัน
- (ข) คำสืมเขมรในภาษาไทถิ่นใต้ที่สันนิษฐานว่าสืมมาจากคำเขมรยุค
โบราณ (โดยไม่ทราบชัดว่าเป็นยุคก่อนพระนครหรือยุคพระนคร)
- (ป) คำสืมเขมรในภาษาไทถิ่นใต้ที่สันนิษฐานว่าสืมมาจากคำเขมรยุค
ปัจจุบัน
- (พ) คำสืมเขมรในภาษาไทถิ่นใต้ที่สันนิษฐานว่าสืมมาจากคำเขมรยุค
พระนคร
- ลศ. ลักษณะความสัมพันธ์